

Kjöbenhavnsposten.

Kedigeret og udgiven af A. P. Liunge.

10de Aarg.

Onsdag d. 27. April 1836.

Nº 122

Forsendes, ifølge Kongelig allernaadigst Tilladelse, med Posten saavel i Danmark som i Hertugdømmerne.

Om vore Papirpenge.

II.

(Sluttet.)

Herved kan jeg ende den Fremstilling af de danske Papirpenge Gang, som jeg foresatte mig at give, for at man maaſkee deraf kunde hente Bekræftelse for en Sætning, som det maaſkee ikke var saa ilde, om den idetmindste maatte findes rimelig, den nemlig, at en 18 Mill. Sedler kunne antages at ville gaae her i Landet med fuld Værdi, naar Sedlerne bleve anvendte til alle Betalinger. Denne Sætning vilde endvidere bestyrkes, naar man undersøgte Papirpengenes Gang i andre Lande, f. Ex. i Sverrig og Rusland, hvor trykte Materialier, til Brug ved saadanne Undersøgelser, sikkert ogsaa lettere og fuldstændigere vilde forefindes. Jeg tror, at det af alle saadanne Undersøgelser maatte fremlyse, at Pengesedernes Værdi, ligesaavel som Solvo eller Guldpenges, i der Væsentige beroer paa det Forhold, hvori deres Mengde staar til Brugen eller Bebovet, som der er for dem, eller hvorledes man anderledes vilde udtrykke denne Sætning.

Vi ville i største Korthed see, hvorledes tvende andre Regler eller Sætninger holde Stik; den ene nemlig, som omtrent kunde udtrykkes: Det er paa Crediten at Sedlernes Værdi beroer; og den anden: Det er Handelsbalancen, Under- eller Overbalancen, eller: det er, om Solvo eller Verpler ere begjørte eller ikke begjørte, der bestemmer Pengens Værdi.

Angaaende Crediten. Fra 1737 til 55 var der bestandig Credit, undtagen i 1745. Jeg vil bemærke, at i dette Aar var Bankens Overskud henved 5000 og 4000 Rbd. større end i de tvende Aar før og efter. I Aaret 1746 var Seddelmassen omtrent $\frac{9}{10}$ Mill.; kunde det da ikke være rimeligt, at Seddelmassen i Aaret 1745 igjennem Maaneder, kan have været $\frac{4}{5}$ eller $\frac{5}{6}$ Del stortere, og dette vilde ikke have været uden Virkning. Fra 1756 til 65 var der kun i 4 Aar Credit, ialt med $7\frac{2}{10}$ pEt., men i de 6 Aar Miscredit, ialt med $14\frac{4}{10}$ pEt. Fra 1784 til 1835 var der i de første 10 Aar ikke andet end

Miscredit, i de 5 næste Aar bare Credit, og i de sidste 36 Aar ikke andet end Miscredit. Ihenseende ti Crediten maa jeg endnu bemærke: De danske Sedler staar bedre end de norske, 3 Gange bedre end de svenske og 4 Gange bedre end de russiske. Dersom Crediten har noget væsentlig at betyde, saa maa dette have vist sig i Rusland i de sidste 10 Aar, hvor det efter hinanden har været Revolution, Krig, Cholera, endnu meer Revolution og Krig, og alt dette til sidst overstaet; jeg har ikke esterseet, hvorvidt saadant igjennem Crediten har virket paa Rubelassignationerne.

Angaaende vort eget Land skal jeg endnu bemærke: Indtil i Aaret 1812 gik Sedlerne i Hertugdømmerne, saavidt jeg ved, med fuld Værdi, uagtet de her i Nogerne, dog under den samme Regjering, kun gik med maaſkee $\frac{1}{2}$ Del Værdi. Det gjorde Crediten, siger man, thi saasnart denne blev rystet, gik ogsaa Sedlerne i Hertugdømmerne $\frac{1}{2}$ t. Dette kan ikke negtes; men jeg legger ogsaa Mærke til, at foruden Miscrediten kom endnu den væsentligste Omstændighed til, den nemlig, at man da hvecken i Hamborg eller Lybek og maaſkee i Hannover og Mecklenborg, hvis de ogsaa der circulerede, længer vilde bruge dem, og saa blev der for mange Sedler for Hertugdømmerne og de maatte desaarsag falde. Miscrediten kunde gjerne have kommet, og ingen syndelig eller varig Virkning havt, saafremt blot Brugen for Sedlerne ligefuld var blevet den samme, og paa den anden Side, Crediten kunde gjerne have vedbleven som den var, og Sedlerne dog gaaet lettere. Dersom Napoleon havde gjort Forbud imod Brugen af vore Sedler paa hans Enemærker, som gjerne og uden al Miscredit fra hans Side kunde skeet, men blot for en Ordens Skyld, saa vilde de holstenske Sedler ogsaa have blevne lettere. I Aarene 1807 til 12 gik vore Sedler undertiden med en Værdi af 40 Mill.; det var ved Crediten, tilslaaer jeg, underslottet ved seeregne Omstændigheder og villykkede Operationer; men hvad vi'de dette have forskaet, naar det ikke tillige havde været en Belstand, som tillod, at man kunde bruge Sedlerne til at lade dem ligge ubrugte, thi det kan ogsaa være en Maade at bruge Sedler paa, at man ikke bruger dem

Sæg overlader hermed til Andre, at bestemme og derefter at tilbøle Crediten dens Andeel i Penges og Papirpengenes Værdi.

Uldmarkedet i Kallundborg.

S Kjøbenhavnsposten Nr. 109 findes en Artikel, som omhandler det intenderede Uldmarked i Kallundborg, og som især dadlende berører Committeeens Opfordring til Producenterne, at de i hver Pels skulle indlægge Pandelokken, Bugulden og den grovere Beenuld. Undertegnede finder sig deraf foranlediget til, offentlig at fremsætte de Grunde, som have bevoget Committeeen til at tilraade denne Fremgangsmaade.

At de af den ørede Indsender af Stykket i Kjøbenhavnsposten ansætte Indvendinger og Beteenkigheder skulle være undgaade Committeeens Opmerksamhed, eller af denne voere ganske oversee, vil vist Ingen tiltroee den, men man har troet det rigtigere, at gaae ud fra den Grundsetning, at Sorteringen af Ulben aldeles ikke burde være Producentens, men alene Fabrikantens eller Uldhandlerens Sag. Enhver som er bekjendt med hvor højt forskellige og ubestemte de Grundsetninger ere, hvorpaa Uldsortererne gaae frem paa de forskellige Handelspladser, ja endog ofte paa en og samme Plads, saa at hvad den ene kalder Electa kaldes af den anden Prima, vedt hvor lidet Kjøberen kan og i Virkelighed tager Hensyn til disse Venævnels, saa at ofte en Balle med Prima betales høiere end en anden med Electa, og maa vist voere enig med Committeeen i, at Sortering ikke afgiver den attraaede Garanti for Partiets Beskaffenhed. Tages endnu hertil i Betragtning, at de Partier Uld, som bringes til Markedet, maa skee ene med Undtagelse af Hr. Grev Lerches, maae antages at blive mindre Partier, af i det høieste nogle Tusinde Pund, da ville disse ved at sorteres blive deelte i saa mange ganske smaa Partier, at det vilde blive lige vanskeligt for Kjøber og Sælger at slutte passende Handler, saa meget mere, som det vilde blive en naturlig Folge af den Mangel paa Øvelse, som enhver Sag i sin Begyndelse fører med sig, at denne Sortering vilde blive meget ulige og aldeles ikke at stole paa. Man vilde saaledes kun gjøre den yderligere Sortering, som dog vilde blive nødvendig, vanskeligere for Uldhandleren eller Fabrikanten derved, at Pelsene blevne revne i Stykker eller adskilte. Ved den af Committeeen valgte Fremgangsmaade troer man derimod, at tilbyde den kyndige Kjøber en langt bedre Garanti, da denne lettelig vil vide at bedømme, hvor mange pCt. af Bug- og Beenuld han kan vente at faae i hver Balle, og vistnok vil voere tilfreds med, at man ikke har vanskeliggjort det for ham, at faae de forskellige

mindre Uldpartier, han maatte kjøbe paa Markedet, sorte rede efter samme Principer. At Committeeen mellem den Uld, som skalde indlægges i Pelsene, ikke har meent den saakaldte Klatald eller gule urene Uld, tor man vel antage for en naturlig Folge.

Man betenke, at desværre er alt det, som angaaer Uld og Uldhandel, i Danmark i sin Barndom, og at man dersor vistnok gjor rigtigst i, at begynde paa en en saa simpel og naturlig Maade som muligt. Maar først, hvortil man tor haabe, det intenderede Uldmarked ikke vil blive noget uvirkligt Middel, Kundskab om Uld og dens Behandling bliver mere udbredt og grundig her i Landet, da først tor man vist tænke paa, at gaae videre frem ved Sortering og ved andre Midler.

Sluttelig fun endnu et Par Ord om den anden Anke i det omhandlede Stykke, nemlig om Valget af Stedet til Markedets Afholdelse. Fradraget, at det er det Deconomiske Selskab i Holbeks Amt, som, med Opoffrelse af en ikke ubetydelig Sum, søger at grundlægge Markedet, hvilken Omstændighed vel nærmest har foranlediget Valget af Stedet, saa maa man ikke overse, at Kallundborg ved sin Beliggenhed gjor en Afbenyttelse af Markedet let for Sjælland og Fyen, og at saalænge som Danmark ikke producerer større Mængde af Uld, saa at det maatte blive tilraadeligt, at grundlægge endnu eet eller flere Markeder, kunde neppe noget mere passende Sted vælges, hvortil endnu kommer, at Kallundborg fremfor Kjøbenhavn er beskriet for Dresunds Told og for Consumption. Specielt maa jeg bekæmpe den Mening, at den større By skalde være at foretrække for den mindre; saalænge Niemedt ikke alene er, at finde en passende Uffætning for den producerede Uld, men ogsaa ved den fælles Samling og Be- roring af Producenter og Kjøbere at virke til Belæring og til nytte Kundskabers Udbredelse, vil dette Niemed vist langt bedre opnaaes, ved at Markedet holdes i den mindre By, hvor Kjøbere og Sælgere faae Anledning til langt lettere at nærme sig hinanden, og til at anstille Sammenligninger af de forskellige Partier.

Berchenfeld den 22de April 1836.

Røthe.

Nyheds-Post.

Kjøbenhavn den 27de April 1836. — I følge et hertil indløbet Privatbrev fra Italien anser man i Nom Thorvaldsens Afreise dersra som nærforestaende. Han har allerede i flere Maaneders forberedet sig dertil. En af hans mest udmærkede Elever, Tybsteren Matthæi, vil folge med ham til Danmark.

Antallet af de udkilledede Malerier paa Charlottenborg er igjen blevet forsøgt med følgende: „Gruppe af Portraiter“ malet af

E. Bærentzen; Parti ved Terkeffoven", af Scheuermann; "En omreisende Taffenspiller" af Bendixen; og et tredie Portræt af Alumont. — Som man erfarer, ophører den offentlige Udstilling torsdag Aften den 12te Mai.

— "Hannoversche Zeitung" meddeler nu ogsaa allerede Privaterretninger om den slesvigiske Stænderforsamling, saaledes melder den i en Skrivelse fra Eideren, dateret den 13de ds. blandt Andet Følgende: „Grev Moltkes Valg til President for Stænderforsamlingen var i Slesvig meget populært; om Alstenen bragte Borgerne ham et Privat. Man venter vistnok med gyldig Grund, at han vil repræsentere en fri Discussion; man veed desuden, at han er en erklæret Ven af Offentligheden, saavel som af Folkets tilstøvereensstemmende Uddannelse. Tillige forekommer det Publikum, at hans personlige Forhold til Landdags-Commissairen er færdeltes heldigt.“

— Den 17de ds. holdt Slesvigs Borgere etter en Forsamling i Raadstukkelberen, ved hvilken de af de forskellige Committee conciperede Petitioner blevne opstætte og underskrevne: 2de af Petionerne vare imidlertid ej endnu blevne færdige, fordi Materialet dertil endnu sattedes, og disse vare: „om Forelæggelse af Udkast til et almindeligt Regulativ for Stænderne („Ständeordnung“) og „om en grundig Regulering af Forholdene imellem Nationalbanken og Bankinstitutet for Hertugdommerne.“ Disse fulde forelægges med det første i en ny Forsamling tilligemed 3de nye, som man samme Dag vedtog at indgive: 1) Om Gjenoprettelse af det Kieliske Seminarium; 2) Om en Sporteltak; og 3) Om at Munderingsstykkerne for det Slesvigiske Militaire maatte blive forfærdigede der paa Stedet. Man anser det første af disse tre Andragender for fortrinlig vigtigt, deels for selve Sagens Skyld, deels fordi Slesvigerne derved vise, hvor meget de vide at vurdere Slesvigs og Holsteens fælles Interesse.

— Man taler om, at der fra de nordøstlige Districter af det Slesvigiske vil indløbe flere Petitioner til Stænderne om at disse ville indgaae med Forestilling til Hs. M. om, at Forhører, Retsforhandlinger &c. der i Fremtid:en maae blive holdte i det danske Syrog.

— Dr. Heiberg bekendtgjør i Schlesw. Intelligenzbl., at han har fremlagt det franske Budget til Gjennemsyn for de Deputerede; hvorhos han tilbyder dem den derværende juridiske Læsforenings juridiske og statsviden ableige Tidskrifter til Afbenyttelse.

— Man erfarer nu, at det er Amtmand Scheel paa Gottorp, der ved en Sognesogd lod det 14de Slesvigiske Landvalgsdistricts Beboere forbyde at holde den berammede Forsamling i Haddeby, idet han negtede Kromand Farns at have Forsamlingen i sit Huus, og befalede de, der indfandt sig, ufortøvet at begive sig bort.

— Fra Gutin meldes i „Kielers Correspbl.“ af 23de ds., at det derværende Justitscancelli under 19de dennes har publiceret en fra det juridiske Facultet i Göttingen indhentet Kjendelse, ved hvilken de paa Grund af Kmherre v. Qualens Mord fængslede Individer blevne aldeles frifundne. Den befallende Actor har imidlertid forbudt Sagens Revision. Frifindelsen er isvrigt ikke motiveret ved det for flere Uger siden udbredte Nygte, at en Person i Amerika paa sit Dodsleje skulde have vedkendt sig Mordet.

— Den aarlige Forsamling af Læger, som pleier at holdes i Sylland, er for dette Aar berammet til at afholdes i Veile næstkomende 8de August. — En Subscriptionsplan til Bedste for det anatomiske-naturhistoriske Museum i Aarhus, der i denne Lid har circuleret i Aalborg, har der i nogle Dage faaet ikke mindre end 62 Underskrifter.

— I Anledning af en Gjendrivelse af det i tydße Blade udsprettede Nygte om Rustninger i den danske Marine og paa Fæstningen Kronborg, tilfoier „gb. Nachr.“ Følgende: „Tovertimod er den danske Negjering, efter Forlydende, i dette Sieblik betenktaaet paa at indfrænke Udgifterne for Marinen og Hæren. Hs. Durchl. Prinds Friedrich af Hessens og General Castoniers Nærvarelse i Hovedstaden torde snarevse have en Reduction af Armeen tilligemed en passende Forhøielse af Landtroppernes ringe Sold til Niemed og til Følge.“ — „At man,“ tilfoier „Randers Avis“: „ikke vil lade det blive staende derved, men ogsaa indføre Besparelser i Civil-Estaten, ja maaftaae lade en ganse ny Organisation i Samme indtræde, er meer end sandsynligt.“

— „Børsen Halle“ af 23de ds. indeholder følgende Skrivelse fra Kjøbenhavn: „Efter Forlydende har Hs. M. nu allerhøiest autoriseret Kjøbmand Rabe i Kiel og den herværende Secretair Hjort til at lade kjøre med Dampvogne paa Kielers Chausseen, og Spørgsmaalet er nu kun, om den dertil fornodne Sum, som skal være anstaat til 50,000 Rbd., vil kunne tilveiebringes ved Actier, og dernæst, om Projectet overhovedet lader sig udføre.“

Er det altid en underordnet Dommer uvedkommende, hvorledes en af ham paadsmægt Sags Udfald bliver ved den overordnede Domstoel, naar han ikke selv for samme stevnes at stande til Rette?

Spørgsmaalet angaaer ikke de egentlige Delinqventsager, hvori baade Dommerens og Sagførerens Behandling ex officio paa-kjendes ved Overretterne, ej heller de private ordinære Retsfaaer, der staae under Appel til højere, af flere Medlemmer be-staaende Retter, men det har alene Hensyn til Sager, hvori Dommeren skal søge Oplysning, og paase den Genfoldsiges Ærs, og som formebest deres mindre pecuniaire Betydenhed, eller tilsyneladende ringere Vigtighed, sjældent for den Paagjeldende vigtige nok, ikke kunne appelleres til tredie Instants; alt-saa menes her kun vise Politisager, hvoraf de fleste angaae personlige Forpligtelser enten af Thynde eller Husbond.

Vel er Politidommeren selv angerøs, naar han saaledes som Forordn. af 8de Marts 1799 foreskriver „har sagt al mueelig Oplysning om Sagens sande Sammenhæng efter den Anledning, som dertil gives, og de Omstændigheder, der forekomme under Sagens Behandling“ og han saavel derved som ved sin Dom har afsvært, at ikke den klogere Part har kunnet fortie eller forvanske Sandhed til den Genfoldsiges Skade. Men maa end Dommeren som saadan hverken have Ven eller Fiende, men skal ikke hver Mand Lov og Ret uden Vib, efter den Ged han Kongen foret haver“ saa ophører han dog ikke at være Ven af Sandhed og Retsordighed, og kan altsaa neppe med Eige-gyldighed erfare, at den ved hans Dom uskyldig befundne, i